

MER ÄN BARA RÖSTNING

- Förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande

JASMINE AKNE

ELIN KEMPE

Akademien för utbildning, kultur och kommunikation
Pedagogik
Självständigt arbete – förskolepedagogiskt område
Grundnivå, 15 hp.

Handledare: Marie Kvarnryd

Examinator: Anne Lillvist

Termin 7 År 2023

Akademien för utbildning

SJÄLVSTÄNDIGT ARBETE

kultur och kommunikation

Kurskod PEA098

15 hp

Termin 7

År 2023

SAMMANFATTNING

Jasmine Akne och Elin Kempe

Mer än bara röstning

- Förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande

More than just voting

- Preschool teachers' descriptions of children's participation and influence

2023

Antal sidor: 31

Studiens syfte är att undersöka hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning. Studien utgår ifrån semistrukturerade intervjuer som metod där 10 förskollärare medverkat. Den teoretiska utgångspunkten för studien är det barndomssociologiska perspektivet med begreppen being och becoming, samt begreppet barns aktörskap och Shiers delaktighetsmodell. Resultatet synliggör förskollärares beskrivningar av strategier för att öka barns delaktighet och inflytande genom kartläggning av barns behov och intressen, tydliggörande pedagogik och demokratiska röstningar, men lyfter också hinder och utmaningar i förskolans uppdrag att främja barns delaktighet och inflytande. Studiens slutsats visar att förskollärare har en vilja att skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolan, men att det finns osäkerhet i hur förskollärare kan öka barns delaktighet och inflytande i samspel med övriga mål och riktlinjer i förskolans styrdokument.

Nyckelord: Barns delaktighet, barns inflytande, strategier, demokrati, barns aktörskap

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställning.....	1
1.2 Disposition.....	2
2. Bakgrund	2
2.1 Definition av barns delaktighet och inflytande	2
2.2 Förskolans styrdokument	3
2.2.1 Läroplan för förskolan	3
2.2.2 Skollagen.....	4
2.2.3 Barnkonventionen	4
2.3 Tidigare Forskning.....	4
2.3.1 Databassökning.....	5
2.3.2 Förskollärarens beskrivningar av barns delaktighet och inflytande	5
2.3.3 Förskollärarens strategier för att öka barns delaktighet och inflytande	7
2.3.4 Barns eget initiativ till delaktighet och inflytande.....	8
2.3.5 Sammanfattning	9
2.4 Teoretisk perspektiv och begrepp.....	9
2.4.1 Barndomssociologiskt perspektiv.....	9
2.4.2 Barnet som <i>being</i> eller <i>becoming</i>	10
2.4.3 Barns aktörskap.....	10
2.4.4 Shiers delaktighetsmodell	10
2.4.5 Motivering av teoretiskt perspektiv och begrepp	11
3. Metod	11
3.1 Metodval	11
3.2 Urval.....	12
3.3 Genomförande	12
3.4 Bearbetning av data och analysmetod.....	13
3.5 Etiska överväganden	13
3.6 Tillförlitlighet	15
4. Resultat	15
4.1 Beskrivningar av barns delaktighet och inflytande	16
4.1.1 Innebörden av barns delaktighet och inflytande.....	16

4.1.2 Fördelar i att öka barns delaktighet och inflytande	18
4.2 Strategier för att öka barns delaktighet och inflytande	19
4.3 Hinder och utmaningar i att öka barns delaktighet och inflytande.....	21
4.4 Sammanfattning av resultat	23
5. Analys	24
5.1 Barndomssociologiskt perspektiv och begreppen <i>being</i> , <i>becoming</i> och <i>barns aktörskap</i>	24
5.2 Analys utifrån Shiers delaktighetsmodell.....	26
5.3 Slutsats av analys	27
6. Diskussion	27
6.1 Resultatdiskussion	27
6.2 Metoddiskussion	30
6.3 Studiens slutsats och relevans	31
6.4 Förslag till fortsatt forskning	31
Referenslitteratur	32
Bilaga 1	
Bilaga 2	
Bilaga 3	

1. Inledning

Det kompetenta barnet är ett begrepp som beskriver dagens barnsyn, där barnet ses som subjekt och aktör i samhället. Barnet har förmåga och rättigheter att påverka sitt liv och sin omgivning som medborgare (Engdahl & Ärlemalm-Hagsér, 2020). Vidare betonar FN:s konvention om barns rättigheter att barnet har rätt att uttrycka sina tankar och åsikter och möjlighet till inflytande utifrån sin ålder och mognad (UNICEF Sverige, 2018). Vi anser att barnets röst ska ges utrymme i förskolans utbildning och därför betonar vi förskollärares uppdrag att verka för barns delaktighet och inflytande samt att ge barn möjlighet att påverka samhället (Skolverket, 2018). Hildén (2016) beskriver att förskollärare som har en barnsyn där det ser barn som medmänniskor, alltså att barn har samma rättigheter som en vuxen, ger förutsättningar för att främja barns inflytande. Det handlar vidare om att förskollärare med denna barnsyn i sin tur strävar efter att låta barnet kunna påverka och vara delaktig på förskolan, där barnets upplevelser, behov samt önsknings tas i beaktning.

Om förskollärare ger barn möjlighet till inflytande i förskolan menar Sheridan m.fl. (2015) att det också kan ge förutsättningar att barn utvecklar kunskaper om demokrati. Kükürtcü & Erkan (2022) visar i en studie att barn som undervisas i demokratiska värderingar och barns rättigheter stärker sin förståelse för demokrati och integrerar självständigt demokratiska principer i sin omgivning. I "Läroplan för förskolan" (Skolverket, 2018) lyfts det fram att förskolan ska arbeta utifrån demokratiska principer, där utbildning ska formas med hänsyn till barns inflytande och delaktighet. Utbildningen ska anpassas utifrån barnens behov och intressen, samt ge barngruppen möjlighet att uttrycka sina åsikter och bygga förståelse för andras perspektiv. Vidare beskrivs det att arbetslaget i förskolan är förebilder för att skapa möjligheter och förståelse för en demokratisk fostran i utbildningen. Däremot fastslår inte läroplanen *hur* förskollärare ska arbeta mot dessa strävansmål i undervisningen.

Utifrån ovanstående redogörelser understryker studiens intention att förskollärare har ett stort ansvar att både bemästra och tillämpa arbetssätt och metoder som ger förutsättningar för att barn får delaktighet och inflytande i förskolan. Vi vill därför med denna studie undersöka hur förskollärare beskriver och skapar förutsättningar till barns delaktighet och inflytande. Vår förhoppning är att studien kan bidra till en *bredare* kunskap och *fördjupad* förståelse kring området, som kan ge förskollärare strategier att öka barns delaktighet och inflytande inom förskolan.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet är att undersöka hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning. I denna studie ställs följande frågeställningar:

- Hur beskriver förskollärare barns delaktighet och inflytande på förskolan?
- Vilka strategier beskriver förskollärare sig använda för att öka barns delaktighet och inflytande?

1.2 Disposition

I kapitel 2 beskrivs studiens bakgrund. I kapitlet redogörs det för begrepp, relevant litteratur samt tidigare forskning. Kapitlet avslutas med att presentera teoretiska perspektiv och teoretiska begrepp som relateras till studiens innehåll.

I kapitel 3 redogörs studiens metodval och urval för datainsamling. Genomförande och bearbetning av data och analysmetod beskrivs. Till sist diskuteras etiska överväganden och studiens tillförlitlighet.

I kapitel 4 presenteras studiens resultat där data kategoriseras utifrån tre teman, varav ett tema delas in i två underrubriker. Avslutningsvis summeras resultatet i en resultatsammanfattning.

I kapitel 5 analyseras studiens resultat utifrån studiens valda teoretiska perspektiv och teoretiska begrepp.

I kapitel 6 diskuteras studiens resultat i relation till tidigare forskning och bakgrundslitteratur. Vidare diskuteras studiens metodval. Avslutningsvis presenteras en slutsats för studien, samt dess relevans och förslag till fortsatt forskning.

2. Bakgrund

I detta kapitel presenteras en *litteraturöversikt* där vi definierar relevanta begrepp. Vidare framförs *tidigare forskning* följt av det valda *teoretiska perspektivet* och *teoretiska begrepp* som är av relevans för studiens syfte och frågeställningar.

2.1 Definition av barns delaktighet och inflytande

Under det här avsnittet definierar vi begreppen *delaktighet* och *inflytande* utifrån ett förskoleperspektiv för att skapa en tydligare förståelse för studiens tema.

Hildén (2016) definierar att barns inflytande handlar om att låta barn komma till tals. Det innebär att barns åsikter ska tas på allvar och bli respekterade. På detta sätt blir barns inflytande något mer än att bara få välja en aktivitet de vill delta i eller vilken frukt de vill äta. Hildén uttrycker vidare att inflytande därför handlar om att barn också ska få vara en del av ett större sammanhang, där de kan känna inkludering genom att påverka sin dag med sin önskan och mening.

En förutsättning till att barn ska ges inflytande menar Eriksson (2014) grundar sig i att låta barn vara delaktiga. Delaktighet beskriver författaren, likt Hildéns definition av inflytande, handlar om att låta barn bli hörda och sedda. Däremot menar Eriksson att delaktighet blir när vuxna, de vill säga pedagogerna i förskolan, också visar sitt intresse och tar barns uttryck på allvar genom handling. Barns delaktighet ligger därför till stor del i pedagogernas förhållningssätt där barn behöver betraktas som kompetenta. Slutligen beskriver Eriksson att barn som känner sig delaktiga kan i sin tur också få en stärkt bild i sin självkänsla.

Begreppen delaktighet och inflytande menar Arnér (2009) att flertal i förskolan använder synonymt med varandra. Författaren menar att det kan finnas fördelar med att behandla begreppen separat beroende på vilket sammanhang de sätts in i. Enligt Arnérs tolkning syftar begreppet inflytande på att ge barn möjlighet att påverka sin tillvaro på ett konkret sätt. Begreppet delaktighet tolkas istället som att barn är delaktiga i något som redan är förutbestämt. Johannesen och Sandvik (2009) menar att begreppen delaktighet och inflytande ofta framträder tillsammans på grund av att de kan tolkas ihop med begreppet demokrati. Att barn ska få vara med och bestämma samt ta beslut anses vara i enlighet med att barn ska få möjlighet att välja. Däremot menar författarna att delaktighet och inflytande inte enbart handlar om att barn ska få sin vilja igenom bara för att de får möjlighet att bestämma. Det handlar även om att ta del av gemenskapen i förskolan där alla barns åsikter och uttryck ska tas i beaktning men på respektfullt och inkluderande sätt.

2.2 Förskolans styrdokument

I detta avsnitt presenteras förskolans skyldighet att verka för barns delaktighet och inflytande utifrån förskolans styrdokument. Förskolans uppdrag utgår ifrån *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*, *Skollagen* och *FN:s konvention om barnets rättigheter*.

2.2.1 Läroplan för förskolan

Förskolans utbildning utgår ifrån de mål och riktlinjer som presenteras i "Läroplan för förskolan" (Skolverket, 2018), som även beaktar Skollagen (SFS 2020:800) och FN:s konvention om barnets rättigheter (UNICEF Sverige, 2018). Förskolan har i uppdrag att arbeta med barns delaktighet och inflytande i utbildningen. Utbildningen ska vara förankrad i demokratiska värderingar och ta hänsyn till samt förmedla de mänskliga rättigheterna. Förskolläraren och arbetslaget ska verka för att utveckla ett intresse och förmåga hos barnen att uttrycka sin åsikt och påverka förskolans verksamhet och samhället. Barnets bästa ska stå i fokus och undervisningen ska anpassas efter barngruppens intressen och behov. Barn har rätt till delaktighet och inflytande, samt rätt till kunskap om sina rättigheter. De ska ges möjlighet att uttrycka sina åsikter och

bli lyssnade till. Utbildningen ska ta hänsyn till och utgå ifrån barnens tankar, idéer och intressen, samt deras behov och erfarenheter.

Vidare ska utbildningen utveckla barns empatiska förmåga och förståelse för andra perspektiv, samtidigt som barnen ges förutsättningar att forma egna uppfattningar och utveckla en tilltro till sin egen förmåga. Förskolläraren bär det främsta ansvaret att ge barnen inflytande i förskolans arbetssätt och innehåll, jämsides med att hela arbetslaget ska främja att alla barn ges delaktighet och inflytande (Skolverket, 2018).

2.2.2 Skollagen

Likaså menar Skollagen (SFS 2020:800, 4 kap. 9§) att barn i förskolan kontinuerligt ska ges delaktighet i utbildningen och hur den ska utformas. Samtidigt ska barnen hållas upplysta kring frågor som berör dem. Den information och de metoder som ska verka för barns delaktighet och inflytande ska anpassas efter barnens ålder och mognad. Vidare beskriver skollagen (SFS 2020:800, 4 kap. 14§) att barn i utbildningen ska ges information om vad som gäller i kring inflytande och samråd.

2.2.3 Barnkonventionen

Barnkonventionen är en lag som togs emot av FN:s generalförsamling den 20 november 1989 som därefter trädde i kraft den 2 september 1990. FN:s konvention om barnets rättigheter behandlar mänskliga rättigheter för barn i form av 54 artiklar. 196 länder har skrivit på en förbindelse att följa dessa artiklar, vilket inkluderar Sverige, som även den 1 januari 2020 tillämpade Barnkonventionen till svensk lag (UNICEF Sverige, 2018).

I artikel 2 beskrivs vikten av barns lika värde och att inget barn ska diskrimineras. Det innefattar att alla barn, oavsett kön, språk, religion, funktionsnedsättning, politiskt, etniskt, nationellt eller socialt ursprung, ska behandlas likvärdigt och respekteras på ett likvärdigt vis. Vidare i artikel 12 redogörs det för att alla barn ska ha rätt att uttrycka sin åsikt och mening som vidrör barnet med hänsyn till barnets ålder och mognad (UNICEF Sverige, 2018).

2.3 Tidigare Forskning

I detta avsnitt redogör vi för hur vi gått till väga när vi sökt artiklar och avhandlingar i databaser samt den tidigare forskningen vi funnit relevant för den här studien. De artiklar och avhandlingar som presenteras har kategoriserats i tre olika teman, *förskollärarens beskrivningar av barns delaktighet och inflytande, förskollärares strategier för att öka barns delaktighet och inflytande samt barns eget initiativ till delaktighet och inflytande*. Utifrån den tidigare forskningen drar vi en slutsats som tydliggör vår frågeställning i studien.

2.3.1 Databassökning

I studien utgår databassökningen ifrån databaserna SwePub, ERIC och Diva-portal. SwePub ser vi som relevant i vårt arbete eftersom databasen innehåller svenska publicerade artiklar och avhandlingar, något som är adekvat eftersom undersökningen befinner sig i en svensk kontext. ERIC anser vi vara en lämplig databas utifrån syftet att finna internationella artiklar med inriktning på utbildning. Vi använder oss av avhandlingar i Diva-portal för att via deras referenslistor finna forskning som kan vara relevant för en undersökning om barns delaktighet och inflytande. Sökningarna utgår ifrån granskade vetenskapliga artiklar och avhandlingar. För att avgränsa antalet träffar i våra sökningar letar vi efter vetenskapliga artiklar och avhandlingar mellan årtalen 2010–2023. Vi prioriterar nyare artiklar men utgår ifrån ett tidsspänn på ungefär 10 år för att öka chanserna att hitta relevant litteratur som berör hur förskollärares beskriver barns delaktighet och inflytande, samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning. Vi undviker de sökresultat som inte behandlar en förskolekontext, eftersom undersökningen relaterar till barns delaktighet och inflytande i förskolan. Sökorden är kopplade till delaktighet och inflytande där vi även inkluderar begreppet demokrati, eftersom delaktighet och inflytande kan ingå under paraply-begreppet. För att ytterligare öka förutsättningarna att hitta relevant litteratur trunkerar vi våra sökord och på så sätt inkludera flera alternativa böjningar på orden. Sammandragningarna i de artiklar och avhandlingar under databassökningarna som vi förmodar är av relevans till vår studie, läser vi igenom och gör ett urval, och därefter fördjupar vi oss i dess innehåll för att avgöra relevansen till vår undersökning och göra ett slutgiltigt urval.

De sökord som används i databaserna är *demokrati**, *förskol**, *demokrati* förskol**, *förskol* delaktighet inflytande*, *demokrati barn**, *delaktighet pedagogik*, *demokratiuppdrag*, *preschool**, *kindergarten**, *democrac**, *influenc**, *particip**, *agenc**, *teaching method**, *teacher attitud**, *child** och *children participation preschool*.

2.3.2 Förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande

Flertalet studier synliggör förskollärares beskrivningar av förskolans demokratiska uppdrag och barns inflytande i utbildningen. Utifrån observationer och intervjuer synliggör Westlund (2011) i sin licentiatuppsats förskollärares medvetenhet om hur deras förhållningssätt relaterar till barns möjlighet till inflytande. Pedagogerna i den kvalitativa studien konkretiserar barns inflytande som att exempelvis ge dem möjlighet till självständighet i val av material och aktivitet i tillgängliga miljöer. Vidare diskuterar förskollärarna dilemman med barns inflytande utifrån styrning och frihet. De menar att krav från omgivningen och resurser i arbetslaget kan begränsa pedagogernas möjlighet till att ge barn den makt de förtjänar. Barnens individuella förutsättningar påverkar

också hur mycket inflytande de får i förskolan. Förskollärarna diskuterar om det är rättvist att ge barn mer inflytande baserat på sina personligheter och intressen, eller om alla barn ska ges samma möjlighet till inflytande. Fortsättningsvis finns konflikter i om barnen ska få välja fritt eller styras ifrån stereotypa normer, samt diskussioner om barnen verkligen uttrycker sina egna åsikter eller vad barnen förväntar sig andra vilja höra.

Även Sandberg och Eriksson (2010) presenterar hur förskolepedagoger ser barns egenskaper som en faktor för deras möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan. Barn som är nyfikna, öppna och har förmåga att uttrycka sig, menar pedagogerna är mer benägna att ta initiativ till delaktighet och inflytande. Den kvalitativa studien utgår ifrån intervjuer och frågeformulär som besvarats av pedagoger i förskolan. Samtidigt synliggör deltagarna i studien att pedagogernas egen attityd har stor betydelse för barns möjlighet till delaktighet och inflytande. Pedagogerna behöver ha en vilja att ge barn delaktighet. Genom att vara observant och tolka in barns uttryck, skapa en trygg miljö och vara en god förebild, menar pedagogerna att de kan öka barnens utrymme för delaktighet och inflytande.

Diskussioner kring hur förskollärare kan verka för att stötta barn att utveckla förståelse för social rättvisa och skapa en känsla av handlingsfrihet, synliggör Mackey och de Vocht-van Alphen (2016) i en kvalitativ studie som baseras på ett demokratiprojekt. Förskollärare har i workshops resonerat tillsammans med forskare hur de kan arbeta med social rättvisa genom "Learning stories" och berättande, i en barngrupp mellan åldrarna 3–5 år. Undersökningen visade att projektet ledde till ett ökat självförtroende hos förskollärarna att dela med sig av sina tankar och diskutera frågor kring social rättvisa och arbetssätt i sina arbetslag. Vidare blev de mer självsäkra i att identifiera social rättvisa i förskolan och samtala om det i barngruppen.

Ribaeus (2014) presenterar i sin doktorsavhandling, utifrån observationer och intervjuer, att förskollärarna ser sig själva som skapande av villkoren för barns inflytande i förskolan. Studien visar att förskollärarna har vilja att skapa demokratiska förutsättningar för barnen i verksamheten. Intentionen hos förskollärare är att öka barns inflytande i verksamheten. Däremot finns en problematik med att tillämpa arbetssätt och redskap för att nå dem. Möjligheterna menar förskollärarna kan handla om att ta vara på barns initiativ eller ge dem ansvar i utbildningen. Förskollärarna visar självreflektion och ifrågasätter sina egna regler och dess effekt på barnens demokratiska förutsättningar. Förskollärarna vill inte begränsa barnen, men har samtidigt farhågor att utsätta barnen för risker och faror.

Kritiken till och oron för barns självbestämmande i förskolan återfinns i Turnšeks (2016) studie, där förskollärares beskrivningar av barns inflytande har synliggjorts i en enkätundersökning. Resultatet visar att det finns en oro kring om barn är mogna nog att

ta stort ansvar, då de ännu inte har kunskap och erfarenhet för att förstå konsekvenserna av sina beslut. Däremot framgår det till stor del en positiv bild av barns makt och inflytande i undervisningen. De medverkande beskriver barn som aktiva medborgare i samhället med rättigheter att uttrycka sina åsikter och påverka sin omgivning. Förskollärarna menar att det är deras uppdrag att skapa förutsättningar för att barnen i förskolan ska få möjlighet att styra utifrån sitt perspektiv och inte enbart utgå ifrån pedagogernas förslag.

2.3.3 Förskollärarens strategier för att öka barns delaktighet och inflytande

Tidigare forskning visar fler studier som presenterar förskollärares olika strategier för att öka barns delaktighet och inflytande. Westlund (2011) har i sin observationsstudie synliggjort fem arbetsformer som pedagogerna på förskolorna använder för att skapa förutsättningar för barnen att tillämpa mer inflytande. Den första arbetsformen är att *låta barnen skapa handlingsutrymme*, det vill säga att barn kan ta egna initiativ till lek utan pedagogernas aktiva närvaro. Den andra arbetsformen är att pedagogerna skapar möjlighet att *låta barnen komma till tals* genom samtal i mindre grupper. Den tredje arbetsformen handlar om att pedagogerna kan uppmuntra barn att kommunicera med varandra för att *främja barns interaktioner*. Den fjärde arbetsformen handlar om pedagogernas *planering* av förskolan där *barnens intressen och behov står i fokus* för att ge barnen möjlighet att påverka innehållet. Den femte och sista arbetsformen belyser hur pedagogerna kan *ge barn förutsättningar till att vilja ta eget ansvar*.

Ett annat arbetssätt som kan verka för barns inflytande och aktörskap presenterar Mackey och de Vocht-van Alphen (2016) i sin studie som utgörs av workshops med förskollärare och forskare, samt insamlad dokumentation från barnen som bilder och berättelser. Bilderböcker och "Learning stories" ger barnen möjlighet att tillsammans med pedagoger diskutera och utveckla förståelse för social rättvisa, samt utöka barnens perspektiv. Studien påvisar vikten av att vuxna bekräftar barn som aktörer för social rättvisa och genom berättelser kan pedagoger och vårdnadshavare titta tillbaka tillsammans med barnen och engagera sig i frågor.

I sin doktorsavhandling redogör Rantala (2016) för en studie som observerat pedagogers förhållningssätt och bemötande gentemot barnen i relation till fostran, samt hur det påverkar barns inflytande. Studiens syfte utgick ifrån att undersöka barns möjlighet till inflytande till att istället synliggöra pedagogers styrning på grund av barns brist på inflytande. I resultatet gick det att urskilja två teman av vägledning, *direkt* och *indirekt vägledning*. Den direkta vägledningen utgjordes av tillsägelser, som hade syfte att styra barnens handlingar. Den indirekta vägledningen skedde istället genom beröm, avledning eller frågor. Vägledningens mening, direkt som indirekt, var att forma barnen

utefter sociala sammanhang i förhållande till förskolans styrdokument eller pedagogens egna åsikter och värderingar.

Till skillnad från Rantala (2016) visar Sairanen m.fl. (2022) i en studie hur förskollärares bemötande av barns initiativ inte bara kan förhindra barns aktörskap, men även ta vara på och stärka barns inflytande. I den här kvalitativa studien undersöks interaktionen mellan pedagoger och femåriga barn genom videodokumenterade observationer av forskare och pedagoger samt fältanteckningar. Barns initiativ delas upp i att ställa frågor, ge förslag, utmana, vägra och forma idéer, medan pedagogers respons kategoriseras in i acceptans, acceptans efter avslag, avslag, anpassning eller ignorering. Resultatet redogör för att interaktioner där barns initiativ accepteras, ger dem aktörskap, även om pedagogerna inte accepterar direkt. Barnens aktörskap byggs upp genom förhandling mellan barn och vuxna. Direkta avslag utan möjlighet till förhandling hindrar istället barnens aktörskap.

Genom observationer i förskolan har Houen m.fl. (2016) lyft fram betydelsen av förskollärares formulering i interaktion med barnen och dess inverkan på barns möjlighet till inflytande. Denna kvalitativa studie har undersökt interaktionen mellan förskollärare och barn mellan 3,5–5 år. "Jag undrar..."-formuleringar har visats ge barnen aktörskap och låter de acceptera eller avslå förskollärares förfrågan. Samtidigt får barnen möjlighet att utveckla sina svar och diskutera frågor som förskolläraren lyfter. Denna lärarstrategi har visats vara ett effektivt sätt att bidra till barns handlingsfrihet och uppmuntrar dem att delta i undervisningen.

Dolk (2013) synliggör i sin doktorsavhandling hur förskollärare undersökt hur de kan tillämpa barns delaktighet och inflytande i förskolan genom att skapa ett barnråd. Pedagogerna visade farhågor för att barnen får bestämma för *mycket* eller för *lite* i förskolan. Syftet med barnrådet var att låta barnen vara delaktiga i bestämmelser och beslut inom förskolans utbildning. Rädslor för att barnen skulle ta över och ställa orimliga krav fanns i arbetslaget, men även förhoppningar om att metoden skulle öka barns möjlighet till delaktighet och inflytande. Resultatet av barnrådet påvisade istället en problematik i att barn fick möjligheten att bestämma, då det också mynnade ut i oordning och kaos. Pedagogerna tog därför beslutet att sätta tydliga ramar för barnrådets struktur. Barnrådet resulterade då i en *skendemokrati* och ett *skeninflytande* där barns bestämmande skedde inom pedagogernas styrda ramar.

2.3.4 Barns eget initiativ till delaktighet och inflytande

Följande två studier redogör även för barnens egna initiativtagande till delaktighet och inflytande i förskolan. I en artikel av Quennerstedt (2016) undersöks det hur yngre barns rättigheter kan synliggöras i förskolan. Genom observation påvisas ett resultat utifrån tre teman. Dessa är vanligt förekommande i förskolan, men sätts sällan i relation

till barns rättigheter. Det första temat, äganderätt, kan vara när barn påvisar sin äganderätt genom handlingar till leksaker och material. Det kan vara att ta en leksak som ingen använder eller möjligtvis ta en leksak från någon annan för att visa sin vilja till äganderätt. Det andra temat är inflytande och handlar om att ta egna initiativ och egen vilja att kommunicera med andra och även kunna påverka sin situation barn hamnar i. Det sista temat där barns rättigheter kan synliggöras är när barn har förståelse samt kan prioritera för ens lika värde, såsom sig själv som till andra.

En annan forskning som kopplar ihop inflytande med demokrati är Ribaeus (2014). Genom observationer och fältanteckningar synliggörs ett resultat där barnen i studien tar vara på de möjligheter till inflytande som förskollärarna ger dem, men att det också finns tillfällen där barnen skapar eget inflytande och skapar motstånd genom att utmana de regler som finns under förskollärarnas planerade aktiviteter. Ett annat intressant resultat som Ribaeus visar är att när förskollärarna inte styr barnens villkor skapas det i stället förutsättningar till att barnen själva börjar villkora för varandras möjligheter till delaktighet och inflytande. Det kan vara situationer i barnens fria lek.

2.3.5 Sammanfattning

Tidigare forskning visar att det finns studier kring förskollärares beskrivningar om och strategier för att skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande. Förskollärare strävar efter att inkludera barnen i förskolan som helhet, men visar en osäkerhet i hur de ska arbeta för att skapa bästa möjliga förutsättningar för barns delaktighet och inflytande, och presenterar flera dilemman inom området. Tidigare forskning uppvisar ett behov av en *bredare* och *fördjupad* förståelse för hur förskollärare ser på delaktighet och inflytande, samt strategier för att öka barns delaktighet och inflytande i förskolan.

2.4 Teoretisk perspektiv och begrepp

I detta avsnitt kommer det *barndomssociologiska perspektivet* att presenteras som teoretisk grund för denna studie. Vidare kommer de teoretiska begreppen *being* och *becoming*, samt barns *aktörskap* att redogöras för. Avslutningsvis presenteras *Shiers delaktighetsmodell* som beskriver barns delaktighet och inflytande utifrån fem nivåer.

2.4.1 Barndomssociologiskt perspektiv

Halldén (2007) förklarar att barnet inom det barndomssociologiska perspektivet inte bara ses som ett biologiskt fenomen, utan är beroende av socialt och kulturellt sammanhang. Det innebär att barn inte kan generaliseras utan att variabler som kön, klass och etnicitet hela tiden påverkar barnet som individ. Barn är däremot inte enbart mottagare av samhällets normer och värderingar. De har eget aktörskap och är delaktiga i formandet av samhällets kultur. James och Prout (1997) menar att barnet inte enbart

är i relation till den biologiska utvecklingen, utan att barnets omognad även är en social konstruktion. Det betyder att barnet och barndomens utseende varierar över kulturer. Barnen är medskapare av sin kultur och det finns ett värde i att studera deras sociala relationer och kulturer, obunden till de vuxnas perspektiv. Barn ska inte endast undersökas som en del av ett hushåll eller familj, utan som en egen social grupp. På så sätt kan synen på barnet omkonstrueras utifrån ett barnperspektiv och barns perspektiv.

2.4.2 Barnet som *being* eller *becoming*

Centrala begrepp inom den barndomssociologiska teorin är *being* och *becoming*. Beskrivningen av barnet som *being* syftar till att barnet betraktas som ett subjekt. Denna barnsyn kontrasterar mot den tidigare utvecklingspsykologiska bilden där barnet betraktats som *becoming*, en ofullständig individ som ska utvecklas till en vuxen (Askland & Sataøen, 2014). Barndomen ses inte som en väg till att bli en färdig vuxen. Istället finns en bild av att ingen människa, varken barn eller vuxen, är fullbordad. Vi befinner oss hela tiden i en socialt ömsesidig process där vi kontinuerligt utvecklar förmågor och kunskaper. Det här synsättet lägger ett värde i barndomen och barnet, vilket leder till att barnets röst blir betydande och att förskolan behöver utgå ifrån det barnet behöver just nu. Barn som *being* skapar en social grupp som har förmåga till socialt aktörskap (Halldén, 2007).

2.4.3 Barns aktörskap

Löfdahl Hultman (2015) redogör för att det teoretiska begreppet social aktör innefattar att barn anses ha egen handlingskraft i sociala sammanhang. Det menas att barn har agens och kan på egen hand påverka de sammanhang de befinner sig i genom idéer och handlingar. Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2020) lyfter fram barns aktörskap och handlingskraft som viktiga byggstenar att ta hänsyn till i förskolan. Det handlar om att barns tankar ska tas på allvar som att både möjliggöra förändringar och förbättringar i förskolans utbildning. Författarna menar att barns aktörskap kan i sin tur förstås som att barn behöver bli inkluderade i förskolans vardag men på ett rättvist och respektfullt sätt för att barn ska känna en tillhörighet.

2.4.4 Shiers delaktighetsmodell

Shier (2001) redogör för barns delaktighet och inflytande utifrån en delaktighetsmodell (se bilaga 1) på fem nivåer, där nivå fem är den högsta nivån för delaktighet och inflytande. Den första nivån beskriver att barn ska bli *lyssnad på*. Den andra beskriver att barn ska *ges stöd att uttrycka sina åsikter*. Den tredje är att *barns åsikter ska beaktas*. Den fjärde är de ska ge möjlighet att vara *delaktiga i beslutprocessen* och den sista och femte är att barn *delar ansvar och makt i beslutprocessen* med vuxna.

Det finns tre steg i engagemang och åtagande på varje nivå. Hur väl de vuxna i organisationen är villig att engagera sig, påverkar hur väl barnets ges förutsättningar till delaktighet och inflytande på den aktuella nivån. Det första steget handlar om att *öppna upp sig* och vara mottaglig för att handla på den aktuella nivån. De vuxna i organisationen är villig att agera för barns delaktighet och inflytande på en nivå, men utan möjlighet är det inte säkert att de vuxna går längre. Det andra steget beskriver de vuxnas *möjlighet* att handla utifrån den aktuella nivån. Kraven för att kunna verka är uppfyllda, som behov, tid eller kunskap. Det sista steget innebär *förpliktelse* till nivåns arbete. I detta steg blir nivåns innehåll en del av organisationens grundprinciper och riktlinjer, något som de vuxna måste förhålla sig till (Shier, 2001).

2.4.5 Motivering av teoretiskt perspektiv och begrepp

Studiens syfte är att undersöka hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning. Utifrån studiens syfte har vi valt den *barndomssociologiska teorin* och dess begrepp *being, becoming* och *barns aktörskap*. Det teoretiska perspektivet tar även stöd av Shiers delaktighetsmodell (2001). Vi väljer att ta utgångspunkt i ovanstående teori och dess begrepp för att vi ser en relevans i teorins grundtanke kring en barnsyn som utgår ifrån barnet som skapare av kulturer med förmåga att påverka sin omgivning. Vi anser därför att detta perspektiv är en förutsättning för barns delaktighet och inflytande i förskolan, något vi fördjupar oss i vår analys. Shiers delaktighetsmodell blir ett komplement i analysen till den barndomssociologiska teorin och dess begrepp. Vi ser en relevans mellan teorins beskrivna barnsyn och modellens utgångspunkt i barns delaktighet och inflytande.

3. Metod

I detta kapitel redogörs studiens metod utifrån följande rubriker. Den första rubriken är *metodval*, där en motivering av studien metod presenteras. Därefter presenteras studiens *urval* genom målgrupp och urvalsstorlek. Sedan beskrivs *genomförande* som handlar om studiens tillvägagångsätt och bearbetning av data. Slutligen redogörs och diskuteras de *etiska överväganden* som studien grundar sig på följt av studiens *tillförlitlighet*.

3.1 Metodval

I denna kvalitativa forskningsstudie utgår insamlingen av empiri ifrån semistrukturerade intervjuer som metod. Intervjuer kan behandla komplexa frågor och fokuserar på självrapportering, det vill säga att lyfta fram den intervjuades åsikter och perspektiv (Denscombe, 2018). Utefter studiens valda forskningsfråga blir då metoden relevant för att synliggöra förskollärarens beskrivningar av barns delaktighet och

inflytande i förskolan. Urvalet i datainsamlingen består av 10 tjänstgörande förskollärare från 3 kommuner. För att skapa tid för följdfrågor under intervjun med enskilda förskollärare, har datainsamlingen skett utifrån *personliga* intervjuer, där de intervjuade får besvara frågorna individuellt (Denscombe, 2018).

Genom att använda sig av semistrukturerade intervjuer kan frågor förberedas och riktas mot studiens forskningsfrågor. Samtidigt ges möjlighet till den intervjuade att vidare utveckla sina tankar och svar (Denscombe, 2018). En annan fördel med metoden är att den ger hög svarsfrekvens, eftersom tid för samtal kan bokas på förhand. Vidare ges förskollärarna möjlighet att själva prioritera vilka åsikter som de vill fördjupa sig i på detaljnivå under samtalet, och på så sätt förtydligas deras åsikter om områdets centrala teman. Därigenom kan studien ge värdefull insikt i förskollärares beskrivningar och en ny kunskapsförståelse kan redogöras i resultatet. Slutligen kräver intervjumetoden relativt enkel utrustning för att kunna genomföras, då endast en digital ljudinspelare kommer användas i arbetet (Denscombe, 2018).

3.2 Urval

Urvalet i vår studie utgår ifrån ett målstyrt urval som Bryman (2018) beskriver handla om att samla in data från deltagare som är av relevans utifrån studiens forskningsfråga. Eftersom vår studie utgår ifrån förskollärares beskrivningar och strategier, blir det relevant att intervjua förskollärare som är yrkesverksamma i förskolan. Vi har även utgått ifrån ett bekvämlighetsurval, som Bryman (2018) menar innefattar deltagare som är lätta att få kontakt med. Baserat på studiens begränsade omfattning på 15 hp valde vi att intervjua 10 förskollärare inom 3 kommuner. För att spara tid och underlätta insamlandet av data har vi valt att dela upp intervjuerna mellan oss två utefter våra boendesituationer.

3.3 Genomförande

Inför intervjuerna har vi formulerat ett missiv och en intervjuguide. Missivet (se bilaga 2) har skickats ut till rektorer i 3 kommuner. Missivet har som syfte att bjuda in förskollärare till en intervju, samt tydliggöra respondenternas rättigheter och studiens uppbyggnad. Med missivet ber vi om samtycke och informerar om studiens genomförande, syfte och frågeställning, samt hantering av data och personuppgifter. Vi beskriver även att vi tar hänsyn till Vetenskapsrådets (2002; 2017) forskningsetiska principer, det vill säga samtyckes-, informations-, konfidentialitets- och nyttjandekravet.

I intervjuguiden (se bilaga 3) utformades frågor ifrån studiens syfte och frågeställningar. Vi har valt att behandla begreppen barns delaktighet och barns inflytande tillsammans under intervjuerna eftersom dessa begrepp oftast står i relation till varandra. Samtidigt

ville vi få syn på om förskollärares har förståelse för begreppens betydelse och förhållande till varandra. Studiens datainsamling sker genom semistrukturerade intervjuer. Intervjufrågorna ska ge respondenterna utrymme att beskriva sina egna upplevelser samt ge möjlighet till flexibilitet och följdfrågor, därav har vi valt att bryta ned frågeställningarna till fem öppna intervjufrågor (Bryman, 2018).

Vi har genomfört 10 semistrukturerade intervjuer där en av oss medverkat. Tid och plats för intervjuerna har utgått ifrån varje förskollärares individuella önskemål. För att säkerhetsställa varje förskollärares trygghet under intervjun informeras varje medverkande återigen om sina rättigheter genom Vetenskapsrådets (2002; 2017) forskningsetiska principer. Intervjuerna pågick i cirka 30 minuter där vi ställde fem öppna intervjufrågor samt följdfrågor. Data samlades in genom ljudupptagning via telefon.

3.4 Bearbetning av data och analysmetod

I denna studie har varje intervjuinspelning transkriberats via Words transkriberingsverktyg för att spara tid. Därefter korrigerades texterna av oss, individuellt, för att undvika misstag och underlätta analysering av data. Därefter analyserade vi tillsammans all insamlade data som sammanställdes till ett resultat.

I resultatsammanställningen har vi utgått ifrån en tematisk analysmetod. Bryman (2018) beskriver att en tematisk analys identifierar olika koder och kategorier från den insamlade datamaterialet och tematiserar dessa utifrån forskningens fokusområde. I denna studie har data analyserats genom att först dela in de transkriberade intervju svaren, från alla 10 intervjuer, i färgsektioner utifrån de fem intervjufrågorna. Därefter har fem färgkoderna delats in i tre teman, *Beskrivningar av barns delaktighet och inflytande*, *förskollärares beskrivningar av strategier för att öka barns delaktighet och inflytande* och *förskollärares beskrivningar av hinder och utmaningar i att öka barns delaktighet och inflytande*. Inom varje tema sökte vi efter mönster, likheter och skillnader. För att synliggöra underteman i resultatet har nyckelord tagits ut. Nyckelord som framträdde inom våra tre huvudteman var *makt och kontroll*, *rutiner och struktur*, *fånga barns intresse*, samt *barns behov*.

Därefter analyserades resultatet i relation till studiens teoretiska utgångspunkt, *Barndomssociologi* med begreppen *being* och *becoming*, *barns aktörskap* samt *Shiers delaktighetsmodell*. Sedan diskuterades resultatet i relation till tidigare forskning utifrån de artiklar och avhandlingar som presenterats i studien.

3.5 Etiska överväganden

I vår kvalitativa forskningsstudie har de forskningsetiska principerna tagits i beaktning. Denscombe (2018) betonar att all forskning ska hanteras på ett etiskt vis och inte ske på

offentligheten eller studiedeltagarnas bekostnad. Vetenskapsrådet (2002; 2017) redogör för fyra etiska forskningsprinciper. *Informationskravet* står för att deltagarna i en studie ska ges information om forskningsstudiens innehåll, syfte och deltagande villkor, samt att studien är frivillig att delta i och att medverkan kan avbrytas när som helst under studien. *Samtyckeskravet* handlar om att studien behöver ha godkänt samtycke av deltagarna. Uppgifter som samlas in i studien ska behandlas konfidentiellt enligt *konfidentialitetskravet*. Det betyder att personuppgifter och känsliga uppgifter endast ska vara tillgängliga för behöriga, detta för att skydda deltagarna. Den sista etiska principen är *nyttjandekravet* som beskriver att studiens insamlade data endast ska användas i forskningsändamål.

Inom vårt metodval av semistrukturerade intervjuer kan det uppstå ett flertal etiska utmaningar som vi har tagit i beaktning. Frågorna har konstruerats för att vara öppna och ge den medverkande möjlighet att fördjupa sig i sitt svar. För att undvika att den medverkandes svar medvetet eller omedvetet påverkas, har vi formulerat frågor utan värderingar. Vidare har den intervjuade förskolläraren haft möjlighet att inte besvara alla frågor eller avbryta sin medverkan under samtalet och forskningsarbetet. Vetenskapsrådet (2002; 2017) belyser att deltagare i forskningsstudier alltid i förväg ska informeras om studien, hur data kommer samlas in, sparas och hanteras, samt deras rätt att avbryta medverkan. I och med samtyckes- och informationskravet har vi i studien, innan datainsamlingen skett, skickat ut information genom ett missiv och samlat in ett skriftligt samtycke.

Det insamlade materialet från de semistrukturerade intervjuerna hanterades konfidentiellt. I det här fallet innebar det att endast vi som genomfört studien tagit del av de inspelade intervjuerna. Därefter transkriberades ljudfilerna, sammanställdes till ett resultat och därefter kunde ljudfilerna raderas. Enstaka citering kan komma att lyftas i studiens resultat för att förtydliga förskollärarnas beskrivningar av barns delaktighet och inflytande i förskolan. Agnafors och Levinsson (2019) påpekar att det är viktigt att fundera över hur det går att förhindra att människors känsliga eller privata information sprids hur som helst. I studien presenterar vi därför inga namn eller personliga beskrivningar för att skydda deltagarna. Vid publicering av vår kvalitativa studie i databasen Diva, värnar innehållet om de medverkandes personliga information. För att kunna vara någorlunda transparent i forskningen har vi valt att *endast* presentera yrkes- och strategibeskrivningar, för att motverka negativa konsekvenser för de medverkandes tillvaro. Denna studies syfte är inte att bedöma förskollärares didaktiska metoder och förhållningssätt, utan synliggöra deras beskrivningar av uppdraget.

3.6 Tillförlitlighet

I detta avsnitt diskuteras studiens tillförlitlighet utifrån fyra begrepp som Bryman (2018) presenterar. Dessa begrepp är *trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och möjlighet att styrka och konfirmera.*

Trovärdighet handlar om att studier ska utgå ifrån forskningens regelverk och forskningsetiska principer (Bryman, 2018). För att synliggöra att vår studie inkluderar dessa regler och principer finns beskrivningar på arbetets process och motiveringar för val under metodavsnittet. De medverkande förskollärarna har fått tagit del av de forskningsetiska principerna och hur vi tar hänsyn till dessa under studiens gång. Under intervjuerna har vi, genom att ställa följdfrågor och upprepa svar, sökt bekräftelse för vår förståelse för de medverkandes beskrivningar.

En kvalitativ studie undersöker en social verklighet, vilket gör att upprepade studier inte alltid garanterar ett lika resultat. Den sociala verkligheten är föränderlig och varierar i olika sammanhang. *Överförbarhet* blir då en fråga om att redogöra fylliga beskrivningar om urval och resultat, för att andra forskare ska kunna återskapa studien (Bryman, 2018). Vi har utgått ifrån ett urval på verksamma förskollärare i förskolan, som beskrivs i urvalsavsnittet under metod. Genom att ställa öppna frågor och följdfrågor har vi samlat in data som kan ge oss en fördjupad bild av den aktuella kontexten.

Bryman (2018) beskriver att begreppet *pålitlighet* handlar om att öppet redogöra för forskningsprocessen och dess delar, samt låta kollegor granska materialet. Vi redogör för vår process av studien när det gäller databassökning, datainsamling, tidigare forskning, resultat och delar med oss av bilagor med missiv och intervjuguide, utan att bryta mot konfidentialitetskravet. Vi har analyserat och sammanställt data tillsammans och diskuterat processen med handledare och kurskollegor under handledningsträffar.

Det sista begreppet *möjlighet att styrka och konfirmera* innebär att forskare är objektiva i sitt arbete och att studien inte påverkas av personliga värderingar (Bryman, 2018). Vi har utformat öppna frågor utan värderingar inför intervjuerna och undvikit att ställa alltför ledande följdfrågor. Vi har sedan noga transkriberat våra ljudinspelningar för att undvika att påverka de medverkande och vårt resultat. Genom att noga dokumentera samtalen med förskollärarna har vi undvikit egna slutsatser och antaganden.

4. Resultat

I detta kapitel kommer studiens resultat att presenteras. Studiens syfte är att undersöka hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans

utbildning. Frågeställningar som ställts i studien är hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan, samt vilka strategier förskollärare beskriver sig använda för att öka barns delaktighet och inflytande. Resultatet består av förskollärares beskrivningar utifrån intervjuer om barns delaktighet och inflytande i förskolan utifrån tre teman. Det första temat är *förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande*, som i sin tur delas upp i två underrubriker där förskollärarna beskriver *innebörden av barns delaktighet och inflytande* och *fördelar i att öka barns delaktighet och inflytande*. Det andra temat är *förskollärares beskrivningar av strategier för att öka barns delaktighet och inflytande*, samt ett tredje tema, *förskollärares beskrivningar av hinder och utmaningar i att öka barns delaktighet och inflytande*. Kapitlet avslutas med en *sammanfattning av resultat*. I resultatet lyfts citat från förskollärarna i studien fram. Förskollärarna i studien kommer benämnas som Fskl 1–10 vid citaten för att skilja på deras beskrivningar och ta hänsyn till konfidentialiteten.

4.1 Beskrivningar av barns delaktighet och inflytande

I detta avsnitt redogörs förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande utifrån begreppens innebörd samt fördelar i att öka barns delaktighet och inflytande.

4.1.1 Innebörden av barns delaktighet och inflytande

Barnet som jämlik är en syn som många av förskollärarna beskriver. De poängterar att barn är kompetenta och är minst lika viktiga som en vuxen, att barn har samma rätt till inflytande och delaktighet. Några av förskollärarna menar att om de, som vuxna, har behov att kunna styra sin vardag, antar de att barnen också har den önskan. Vidare förklarar förskollärarna att de handlar om att sätta sig in i sitt perspektiv och sin upplevelse av delaktighet och inflytande, för att placera sina känslor utifrån barnets situation.

Ja, men det blir roligare att vara på jobbet när jag själv kan vara med och påverka min egen vardag och ha åsikter om hur jag ska jobba och vad jag ska göra under dagarna, så jag tänker att. Det borde vara samma sak för barnen också. (Fskl 6)

En stor andel av förskollärarna skildrar barns delaktighet och inflytande genom att beskriva vikten att vara lyhörd på barnens intresse och se barns behov. De menar att barns delaktighet och inflytande ges plats i förskolan genom att förskollärare lyssnar in barnens intressen och önskemål och ger dem direkt eller indirekt inflytande.

Genom att jag har hört att barn har uttryckt en viss önskan eller någonting liknande, och direkt kan det ju vara att de säger en sak men vi skulle vilja gå dit. Att men idag skulle vi vilja vara ute i hagen och leka. Men det är klart vi kan göra det. Medan det här indirekta, det kan vara att jag har hört det någon annan eller

och dokumenterat den någon annan dag och sen ta med dig in i utbildningen.
(Fskl 2)

Från ovanstående citat förklarar förskollärare att direkt inflytande handlar om att förskolläraren ger respons och följer barnens intresse direkt när barnet ger uttryck för det. Det indirekta inflytandet blir istället att dokumentera barnens intressen och ta till vara på det vid ett annat tillfälle eller i hela utbildningen.

Hälften av förskollärarna i studien understryker även att barns delaktighet och inflytande innebär att vara lyhörd på barnens behov och utgå ifrån deras förutsättningar. De menar att förskollärare behöver se över vilka förutsättningar barnen har och hur de kan utmana barnen vidare utifrån deras nivå. Det kan även innebära att förskollärarna behöver känna av var barnen befinner sig i den aktuella situationen och anpassa sitt bemötande därefter.

Och det ska de absolut inte tvingas till såklart, men då om man själv är med som pedagog och visar och förklarar vad som händer och vad som förväntas av barnet så kanske du vågar nästa gång eller om en liten stund. Så jag tänker att det handlar om att vara en närvarande pedagog och försöka. Kan man stötta och se var barnet befinner sig nu. (Fskl 6)

För att barn ska få möjlighet att utöva inflytande och ha delaktighet behöver förskolläraren skapa utrymme för barns åsikter att komma till tals, förklarar fler förskollärare i studien. De definierar detta genom att konstruera miljöer som ger möjlighet till barns delaktighet och inflytande, men också genom att ge alla barn talutrymme och möjlighet att uttrycka sig utan att avbryta eller dra slutsatser utan underlag. Barnens ord och uttryck ska få ta plats och bekräftas för att barnen ska känna att deras röst är viktig.

Just bara att vi lyssnar. Det är det viktigaste, och att man liksom låter dem prata klart när man sitter runt matbordet, att dom får prata färdigt. Att jag inte fyller i orden åt dem när jag sitter runt matbordet utan jag lyssnar klart vad det är som de vill säga. (Fskl 9)

Förskollärarna konstaterar att förskolan har rutiner och regler som ramar in utbildningen, vilka är svåra att påverka och förändra. Fyra av förskollärarna hävdar att barnen inte kan påverka dessa strukturer, som exempelvis tid och plats. Istället hänvisar de till att ge barn möjlighet till inflytande och delaktighet *inom* ramarna. En förskollärare berättar om hur barn inom en aktivitet kan ges valmöjligheter, till exempel vid vilken mat de ska ta under måltider eller vilken bok som ska läsas ur under vilan. En annan förskollärare beskriver hur förskolläraren sätter målen som undervisningen ska

riktas mot, men att barnen kan vara delaktiga i att styra på vilket sätt de ska nå dessa och vilka metoder de ska använda.

Sammanfattningsvis beskriver förskollärare att barns delaktighet och inflytande innebär att se det kompetenta barnet och barnet som jämlik. De menar barns delaktighet och inflytande bygger på att vara lyhörd för barnens intressen och behov, samt skapa utrymme för dem att uttrycka sig inom förskolans ramar.

4.1.2 Fördelar i att öka barns delaktighet och inflytande

I studien beskriver förskollärare flera fördelar i att öka barns delaktighet och inflytande. 9 av 10 förskollärare i studien anser att genom att låta barnen ta plats och få påverka utbildningen får barnen känna sig kompetenta och bygga upp sin självkänsla. De menar genom att stärka barns inflytande och delaktighet, kan det bidra till att barnen växer, utvecklar sitt självförtroende och blir trygga i sig själva, vilket de anser vara en stor fördel för att utveckla självständighet.

Nästan alla förskollärare i studien lyfter fram att genom att främja barns delaktighet och inflytande i utbildningen, får barnen förutsättningar att utveckla sina kompetenser och bli självständiga. Barnen stärks i den befintliga utbildningen, men flera av förskollärarna betonar även hur barns delaktighet och inflytande i förskolan lägger en grund hos barnen att bli demokratiska samhällsmedborgare i framtiden.

Och det är väldigt viktigt, det är för framtiden. Att de får delaktighet och har inflytande. Till skolan och även när de blir äldre vuxna, så där så, de ska bli egna individer så det är viktigt att de vet vad de vill och inte vill. (Fskl 7)

Genom att utgå från barnens åsikter och intresse uppger hälften av förskollärarna i studien att barnen också visar ett större intresse för förskolans undervisning. Barnen visar motivation och engagemang genom att följa upp förskollärarens didaktiska planeringar och en förskollärare beskriver att arbetet blir lättjobbat när de följer barnen. En annan förskollärare redogör även för hur barnen blivit mer benägna att följa regler och struktur när de varit delaktiga i utformandet av det, som när barngruppen tillsammans fick komma fram till en lösning för att skapa ordning i bil-hörnan genom att skapa en parkering.

Några förskollärare i studien framhåller gemenskap som en fördel till att stärka barns delaktighet och inflytande i förskolan. De förklarar att individerna i barngruppen får känna sig som en tillgång och att de blir starka tillsammans, och därför kan förskolläraren uppmuntra barnen att interagera med varandra. Barn som är mer avvaktande kan våga utmana sig när de stöttas av kamrater och på så sätt känna en styrka i att vara delaktig i en gemenskap.

...vi jobbar ju mycket med att vi vill att alla barn ska vara delaktiga i det vi gör. Vi peppar och uppmuntrar och visar, genom kompisar och att själva vara med, att det inte är farligt att prova när vi har olika aktiviteter. Vi har ju mycket barn som är avvaktande som kanske inte riktigt alltid vågar vara med på en gång. Ja, men att man visar att, kompisarna får visa att man själv kan visa att så här kan man göra, och det finns inga rätt och fel utan att man är med utefter sin egen förmåga, och att det är hela tiden någonting vi jobbar för att de ska att vilja vara med i gemenskapen och inte hamnar utanför. (Fskl 8)

Sammanfattningsvis beskriver förskollärarna fler fördelar i att öka barns delaktighet och inflytande, som att det kan utveckla barnens självkänsla och självständighet. De poängterar även att barnen blir mer engagerande i undervisningen när förskollärarna utgår utifrån barnens intresse, samt att barnen kan känna gemenskap i barngruppen och stötta varandra.

4.2 Strategier för att öka barns delaktighet och inflytande

I detta avsnitt presenteras förskollärares strategier för att öka barns delaktighet och inflytande utifrån metoder och verktyg. En strategi för att stärka barns delaktighet och inflytande i förskolan som hälften av förskollärarna i studien nämner är att synliggöra allas perspektiv. Det kan handla om att skapa demokratiska omröstningar där barnen får välja aktiviteter i utbildningen, som vilken plats barngruppen ska besöka på sin utflykt, eller vilket tema som undervisningen ska grunda sig i. De medverkande i studien betonar att förskolläraren behöver vara noga med att förbereda och förtydliga för barnen att de inte alltid kan få sin vilja igenom även fast de deltar i omröstningen, men att förskolläraren ändå bekräftar att deras åsikt är hörd. Därför beskriver förskollärarna vidare att demokratiska omröstningar behöver ske flera gånger, för att skapa möjlighet för att alla barn kan få sin önskan igenom någon gång. Andra sätt att synliggöra olika perspektiv som en av förskollärarna lyfter, kan vara att vid konflikter uppmana barnen i dialog att sätta sig in i varandras situation och försöka förstå deras känslor. Vidare understryker förskolläraren att barnen får stöd i att reflektera över situationen genom att förskolläraren ställer frågor om exempelvis känslor och lösningar.

Men barns delaktighet och inflytande handlar inte bara om att rösta, utan flera förskollärare betonar att det omfattar mer än så. En förskollärare uppger att den viktigaste delen i barns inflytande innebär att barnen är medvetna om att de är sedda och blir lyssnade på i alla situationer.

Det är ett sätt att göra det, men just att det är så mycket mer än att bara rösta. Att det är viktigt att man har det med sig tycker jag. Att jobba på flera olika sätt och att alla barn är olika och att man får inflytande på olika sätt. Att använda olika undervisningsmetoder. (Fskl 1)

Fler förskollärare nämner tydliggörande pedagogik som en annan strategi för att främja barns delaktighet och inflytande. De presenterar verktyg som bildstöd, tecken som stöd och böcker och berättelser för att skapa förståelse hos barn och ge dem redskap att uttrycka sig. Det blir ett konkret stöd för barnen att kunna uttrycka sig, sina känslor och åsikter utifrån, men förtydligar också vad de vuxna uttrycker till barnen, menar två förskollärare. Ett annat verktyg inom tydliggörande pedagogik, som fler förskollärare lyfter fram, är aktivitetstavlor. Det är ett visuellt verktyg som synliggör barnens valmöjligheter. Dessa presenterar ett urval av aktiviteter där barnen kan välja aktivitet och få inflytande inom bestämda ramar.

Ett annat sätt, som några förskollärare lyfter fram, att skapa tillgänglighet för barnen. Det handlar om att miljön utformas efter barngruppen och att materialet finns på barnens nivå. Barnen kan då ta det material de vill ha eller visa de vuxna vad de vill.

Vi har bilder också sitter på skåpen med material vi har till ja, men typ med mera faktiska liksom på pennburken sitter en bild på på deras nivå då så att de kan gå fram och peka. Jag vill ha pennorna eller jag vill baka... (Fskl 10)

En förskollärare påpekar även att tydliga ramar, som rutiner och regler, ger trygghet och ger barnen förutsättningar att förstå vad som förväntas av dem, vilket ger de möjlighet för barnen att påverka sin vardag. På så sätt blir även den sociala och pedagogiska miljön tillgänglig för barnen. "För att om jag inte vet miljön, om jag inte vet vilka regler, normer och värden som gäller och hur miljön kan vara till för mig, då kan jag inte påverka." (Fskl 9)

Kartläggningar är en form av strategi som några förskollärare benämner att de använder sig av för att öka barns delaktighet och inflytande. Genom att dokumentera var barnen befinner sig och deras intressen, kan förskolläraren synliggöra barnens perspektiv. Förskollärarna beskriver fler metoder för kartläggning och dokumentation, såsom observationer, bilder och intervjuer, men också trygghetsvandringar tillsammans med barnen.

Bara våra trygghetsvandringar när vi fotar och pratar om olika miljöer. Hur det är och hur det känns att vara i de olika miljöerna för barnen. Då kan det komma upp så här, men det känns inte bra. Nej, men hur kan vi istället göra? Vad tycker ni? Hur kan vi utforma den här miljön för att det ska kännas bättre? (Fskl 4)

Den sista strategin för att stärka barns delaktighet och inflytande som framkommit i studien, som två av förskollärarna beskriver, är att dela upp barngruppen i mindre grupper. De menar att färre barn ger förskolläraren större möjlighet att se varje individ och ge de utrymme att uttrycka sina tankar och idéer. Förskollärarna påpekar även att det blir lättare att fördela talutrymmet jämt mellan barnen i mindre grupper, eftersom

barngrupperna ofta har individer som gärna tar mer plats och andra som är mer avvaktande.

Sammanfattningsvis beskriver förskollärarna strategier för att öka barns delaktighet och inflytande, som demokratiska röstningar och val, tydliggörande pedagogik, tillgänglighet genom ramar och rutiner samt material på barnens nivå, men också kartläggning utifrån olika dokumentationsverktyg, samt att fördela barnen i mindre grupper.

4.3 Hinder och utmaningar i att öka barns delaktighet och inflytande

I detta avsnitt lyfts hinder och utmaningar som förskollärare beskriver i att öka barns delaktighet och inflytande. Av de 10 intervjuade förskollärarna, beskriver 9 av dem att barn inte alltid kan få delaktighet och inflytande. De menar att det finns rutiner, struktur och styrdokument som förskollärarna behöver förhålla sig till. Rutiner som måltider, hygienomsorg eller vilostunder är fasta aktiviteter som ingår i vardagen på förskolan, något som förskollärarna anser inte kan uteslutas. En förskollärare exemplifierar detta genom att betona att barn inte kan bestämma över frågor som hygien och säkerhet, utan att det är något vuxna behöver besluta om. Om ett barn bajsar måste blöjan bytas, men samtidigt kan den vuxne förklara varför det behövs göras. Två andra förskollärare poängterar att bland annat måltider har fasta tider och därför kan inte barn välja att starta en aktivitet när maten snart ska serveras.

Vidare understryker flera förskollärare att utbildningen ska utgå ifrån förskolans styrdokument, vilket gör att de måste bedriva undervisning enligt läroplanens mål och riktlinjer. De menar att barnens viljor inte alltid stämmer överens med undervisningens syfte. Däremot påpekar de att barnen kan ha möjlighet till inflytande och delaktighet inom förskolans ramar.

Jag lär läsa av vad de har för behov. Men sen lär jag även lyssna på vad de vill göra. Och då kanske jag inte kan låta alla bestämma helt och hållet, men att jag ändå kan låta dem bestämma på vilket sätt vi ska lära oss eller göra sakerna. Jag har ett mål med vad vi ska nå. Det kan jag inte komma ifrån i och med läroplanen, men barnen kan ändå vara med och bestämma på vilket sätt och hur vi ska nå dit och med vilka medel. (Fskl 9)

En annan faktor som kan skapa utmaningar i att stärka barns delaktighet och inflytande som förskollärare beskriver är bristen på samsyn i arbetslaget. De menar att arbetslaget behöver ha en gemensam bild av vad barns delaktighet och inflytande är och hur pedagogerna kan skapa förutsättningar för att öka barns delaktighet och inflytande. Det blir en fråga som kontinuerligt måste diskuteras när arbetslagets konstellation förändras och förnyas.

I intervjuerna framkommer det att de flesta förskollärarna anser att deras makt och kontroll påverkar barns möjlighet till delaktighet och inflytande. Några förskollärare beskriver ett kontrollbehov som sitter hos dem som vuxna, och att de har svårt att lämna över kontrollen till barnen. Tre andra av dem förklarar att det kan bli ett kaos när barn ges för mycket makt. En för tillåtande miljö beskriver förskollärarna kan ge motsatt effekt, då barnen inte vet vad som förväntas av dem.

Det har mycket med pedagogerna i fråga arbetar och inte så mycket med barnen att göra. Det blir som jag sa om man bara låter allting vara öppet och fritt, så tänker jag att det kan bli för mycket. Dels för mycket för barnen att det blir för mycket valmöjligheter så att det blir bara kaos av allting att de inte är riktigt vet vad de ska bestämma sig för. (Fskl 8)

Förskollärarna redogör även för att de har makten att tolka barnens uttryck och att det styr barnens möjlighet till delaktighet och inflytande. Framför allt är de barn som har en lägre förmåga att uttrycka sina åsikter verbalt i beroendeställning till förskollärares tolkningar, berättar de intervjuade. De förklarar att barnen kan ge uttryck för en sak medan förskolläraren tolkar in en annan sak, och anpassar sig därefter. Det kan bli en missbedömning och förskolläraren som tror sig skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande, istället har begränsat barnets åsikt att få gehör.

Även om man oftast kanske kan läsa av vad de vill, så kan det bli fel. Och då blir det lite motsatt effekt, för när vi tror att vi vet vad de vill och så kanske det inte alls är det, då får de inget inflytande alls när vi bestämmer över dem. Och då blir de inte heller delaktig i våra beslut. Så på det sättet kan det vara svårt. (Fskl 5)

Tidsbristen och de stora barngrupperna är en orsak till att förskollärarna har svårt att tillgodose samt uppmärksamma alla barns olika åsikter. Fler förskollärare lyfter fram att de inte har möjlighet att se och synliggöra varje individs önsknings när det handlar om antalet barn i relation till personalomfattningen på varje avdelning. En förskollärare ger exempel på när nya barn under inskolning är ledsna och behöver stor omsorg, är det svårt att samtidigt tillgodose resterande barngrupps behov.

Samtidigt beskriver fler förskollärare att barnen har svårt att se till andras behov och respektera varandras åsikter. Här beskriver förskollärarna att barnen ännu inte utvecklat förståelse för de demokratiska principer som står i grund för förskolans läroplan. De ser en utmaning i att implementera en demokratisk värdegrund där barnen tar hänsyn till varandras viljor, behov och förutsättningar för att skapa en gemenskap. Förskollärarna har observerat att en del barn i gruppen har starka åsikter och en förmåga att uttrycka sig, medan andra barn får ta ett steg tillbaka och inte ta samma mängd utrymme. Förskollärarna ser en utmaning i att skapa en jämvikt i att allas röster

ska bli hörda och sedda, men att det behöver ske efter varje barns förutsättningar och behov.

Alla barn ska få möjlighet lika delaktighet och inflytande att inte, att fördela talutrymmet både mellan pojkar och flickor, och de som är lite mer tystlåtna och att det blir en jämvikt. För man har alltid några i barngruppen som mer gärna pratar rakt ut, medan andra är mer tillbakadragna. Men samtidigt så vet man att vissa barn vill gärna inte prata när man har en storsamling. De barnen kanske vi hellre vill prata, få större utrymme i mindre barngrupp samling. (Fskl 2)

En förskollärare lyfter att somliga barn kan ha svårigheter i att komma in i gemenskapen och ta plats i gruppen. Förskolläraren anser att det är en utmanande uppgift att engagera de barnen i gruppaktiviteter och skapa ett intresse för att bli delaktiga i gemenskapen. Barnens inflytande, att få sin vilja igenom, kan motsätta sig deras möjlighet till delaktighet när de uppvisar ett ointresse för att vara en del av de gemensamma aktiviteterna.

Förskollärare som medverkat i studien problematiserar även hur de kan utveckla barnens förståelse för att de har delaktighet och inflytande. De menar att arbetslaget lyssnar in barnens åsikter och behov, men är inte lika aktiva i att synliggöra för barnen att de är delaktiga i beslut och styr utbildningen. Förskollärarna vet inte riktigt om barnen är medvetna om hur de påverkar utbildningen och påpekar båda att de behöver lyfta när barnen varit delaktiga i beslut.

Jag håller precis på att intervjua blivande sexåringar för utvecklingssamtalen, och där ser jag att de kanske, just den här frågan att får du vara med och bestämma på förskolan? Att de inte riktigt har koll på det. Så där ser jag att vi kanske behöver prata om det mer att det här har du faktiskt inflytande över, att det här har du varit med att besluta eller det här har vi i gruppen kommit fram till att vi vill ha... (Fskl 1)

Sammanfattningsvis beskriver förskollärarna hinder och utmaningar i att öka barns delaktighet och inflytande, såsom förskolans rutiner och strukturer, samsyn i arbetslaget eller förskollärarens makt och kontroll kan påverka möjligheterna att ge barn delaktighet och inflytande. Även tiden att uppmärksamma alla barn, synliggöra och bemöta alla barns olika viljor, samt barnens förståelse för sin egen delaktighet och sitt inflytande, är faktorer som utmanar förskollärarna.

4.4 Sammanfattning av resultat

I resultatet beskriver förskollärare att barns delaktighet och inflytande kan ske på olika sätt i förskolans utbildning. Förskollärarna framhäver att barns delaktighet och inflytande utgår ifrån en barnsyn där barnet ses som kompetent och likvärdig en vuxen.

Vidare förklarar förskollärarna att barns delaktighet och inflytande innebär att som vuxen vara lyhörd på barns intresse, se deras behov, skapa utrymme för dem att uttrycka sig och få sin vilja hörd inom förskolans ramar. Förskollärarna menar att genom att öka barns delaktighet och inflytande stärks barnens självkänsla och de utvecklar en självständighet. Samtidigt kan de öka barngruppens gemenskap och väcker ett intresse för undervisningen i förskolan.

För att öka barns delaktighet och inflytande beskriver förskollärarna i studien olika strategier. De presenterar demokratiska omröstningar och valmöjligheter för barn som en strategi. Vidare redogör förskollärarna att genom tydliggörande pedagogik, som exempelvis bildstöd och tillgänglighet i förskolans miljöer, kan de öka barns delaktighet och inflytande. Förskollärarna beskriver att de kartlägger barnens behov och intressen genom olika dokumentationsmetoder och skapar utrymme för barnen att uttrycka sig i mindre grupper.

Förskollärarna i studien belyser även hinder och utmaningar i att öka barns delaktighet och inflytande. De menar att förskolans rutiner och struktur påverkar barnens möjlighet att få sin vilja igenom. Samtidigt påpekar förskollärarna att deras eget behov av makt och kontroll, samt samsynen i arbetslaget, har stor inverkan på barns förutsättningar att bli delaktiga och få inflytande. Förskollärarna ser svårigheter i att ge alla barn uppmärksamhet och tid, samt att barngruppen sinsemellan kan ha svårt att ge varandra plats. Slutligen ser förskollärarna en utmaning i att skapa förståelse för barns delaktighet och inflytande hos barnen. De menar att barnen inte alltid är medvetna om sin delaktighet och sitt inflytande i beslut och andra situationer i som berör barnen i förskolans utbildning.

5. Analys

I följande kapitel kommer studiens resultat analyseras utifrån studiens teoretiska utgångspunkt *barndomssociologiskt perspektiv* och begreppen *being*, *becoming* och *barns aktörskap*. Vidare kommer resultatet analyseras i relation till *Shiers delaktighetsmodell* utifrån modellens nivåer och steg. Slutligen presenteras en *slutsats av analysen* för att koppla samman studiens analys av resultatet i relation till barndomssociologiskt perspektiv och Shiers delaktighetsmodell.

5.1 Barndomssociologiskt perspektiv och begreppen *being*, *becoming* och *barns aktörskap*

I resultatet synliggörs förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande. I resultatet framkommer förskollärarnas syn på barnet som kompetent och besittande av samma värde som en vuxen. Vidare menar förskollärarna att barnen har tankar och åsikter som ska bli hörda, samtidigt som de bär individuella behov och förutsättningar

som förskolläraren ska ta hänsyn till. Resultatet går i linje med den barndomssociologiska teorin ifrån en barnsyn där barnet står i relation till en social och kulturell kontext. Varje barn bär på olika egenskaper och erfarenhet, och kan därför inte generaliseras som grupp. Barnet ses som en aktör, en medskapare av sin kultur och i ömsesidig påverkan på samhället (Halldén, 2007). James och Prout (1997) betonar barnets mognad som en social konstruktion. Vem barnet *är* står alltid i relation till den befintliga kulturen och dess kontext. Förskollärarna i resultatet lyfter fram att deras behov av kontroll och makt har inverkan på huruvida barnen får möjlighet att ta plats och utveckla delaktighet och inflytande. De påpekar att barn som ges förutsättningar att påverka utvecklar självkänsla och självständighet. I linje med den barndomssociologiska teorin (James & Prout, 1997) påverkar förskollärarnas förhållningssätt vem barnet *är* i förskolans kulturella kontext. Barnet blir mer självsäker och självständig i en kulturell och social kontext där de ges inflytande.

Being och *becoming* är centrala begrepp inom det barndomssociologiska perspektivet. Barnet som *becoming* beskriver Askland och Sataøen (2014) vara en barnsyn där barnet ses som en ofärdig vuxen. Denna bild kan hittas i förskollärarnas beskrivningar av förskolans ramar och strukturer i relation till barns delaktighet och inflytande. Förskollärarna poängterar sitt uppdrag att arbeta mot förskolans styrdokument, samt utbildningens rutiner och struktur som arbetslaget måste förhålla sig till. Förskollärarna ska skapa förutsättningar för barnen att utveckla förståelse och förmågor enligt läroplanen, samtidigt som rutiner som hygienomsorg, måltider och vila ska ingå i förskolans vardag. Förskollärarna menar att barnen behöver anpassa sig efter dessa faktorer och utveckla specifika förmågor. Det kan tolkas som att barnet inte ses som fullständig, utan behöver utvecklas och anpassa sig till de vuxnas strukturer. Samtidigt kan förskollärares beskrivningar av förskolans ramar och strukturer även, i kontrast till *becoming*, lyfta fram barnet som *being*. Halldén (2007) redogör för det begreppet *being* där barnet ses som subjekt, barnet som något som *är*. Studiens resultat understryker att barnen istället kan ges möjlighet att känna delaktighet och utöva inflytande *inom* förskolans ramar. De menar att utbildningen ska utgå ifrån barnens behov och förutsättningar i den befintliga situationen. Exempelvis kan strategier med tydliggörande pedagogik, som aktivitetstavlor eller bildstöd, låta barnen uttrycka sig utifrån sin förmåga och styra sin vardag inom förskolans ramar. Ett annat perspektiv på barnet som *being* och *becoming* kan tolkas i resultatet. Förskollärarna synliggör en bild av begreppen som samexisterande där de beskriver att förskolans utbildning ska anpassas efter barnen och ge de möjlighet till delaktighet och inflytande, där barnet befinner sig i stunden. Samtidigt menar de att barn i förskolan ska ges förutsättningar att utveckla förmåga och intresse för att i framtiden bli en demokratisk samhällsmedborgare som kan göra sin röst hörd och påverka sin omgivning.

Barns aktörskap är ett begrepp som syftar till barnets förmåga att handla och påverka sin omgivning (Löfdahl Hultman, 2015). Beskrivningar av barns aktörskap kan tolkas i resultatet där förskollärarna redogör för direkt inflytande, som beskriver hur barns initiativ får direkt respons av en vuxen. Fortsättningsvis menar förskollärarna att barnen ska ges utrymme att uttrycka sig och deras åsikter komma till tals, samt att förskollärarna bär ansvaret att skapa miljöer som tillåter barns delaktighet och inflytande. Vidare betonar Engdahl och Ärlemalm-Hagsér (2020) att barnets aktörskap blir av vikt i förskolan, där barnen får förutsättningar att förändra och förbättra förskolans utbildning. Förskollärarna i studien lyfter fram att när barn får ta plats och ha inflytande över förskolans utbildning, får de känna sig kompetenta och utvecklar sin självkänsla, något som kan indikera att förskollärarna vill öka barns aktörskap i förskolan.

5.2 Analys utifrån Shiers delaktighetsmodell

Shiers (2001) delaktighetsmodell, som beskriver barns delaktighet och inflytande, består av fem nivåer, samt tre steg inom varje nivå. Nivå ett redogör för att barnen ska bli *lyssnade på*. Det går att koppla nivå ett, samt steget *förpliktelse*, till förskollärarnas beskrivningar av att vara lyhörd på barnens intressen, åsikter och behov för att skapa delaktighet och inflytande. De lyfter fram vikten av att tolka barnens uttryck för att anpassa utbildningen samt sitt bemötande efter det.

Vidare beskriver förskollärarna att de formar miljöer för att ge barn utrymme att uttrycka sina tankar och åsikter, samt att de ges bekräftelse. Exempelvis genom att använda sig av tydliggörande pedagogik, menar förskollärarna att de kan stötta barnen att göra sin röst hörd. Däremot problematiserar de sin makt att tolka barnens uttryck och hur dessa tolkningar kan påverka barnens verkliga delaktighet och inflytande. Det här kan relatera till Shiers (2001) beskrivning av nivå två i delaktighetsmodellen, där barnen ges stöd att uttrycka sina åsikter. Inom nivån visar förskollärarna en vilja att *öppna upp sig*, men ifrågasätter sin kompetens och *möjlighet* att kunna tolka in barnens uttryck på rätt sätt. Nivå tre handlar om att beakta barns åsikter. Förskollärarna i studien visar en mottaglighet och *öppenhet* för att ta barns åsikter i beaktning. De uppger att barnen blir mer motiverade och engagerade i undervisningen när planeringarna utgår ifrån barnens behov och intressen. Däremot lyfter förskollärarna hur faktorer som tidsbrist och barngruppens olika åsikter påverkar deras *möjlighet* att synliggöra och tillgodose varje barn.

I resultatet redogörs det för hur förskollärare ger barnen delaktighet i utformandet av struktur och miljö på förskolan, exempelvis genom att barnen får synliggöra problem och komma fram till lösningar. Det här går i linje med Shiers (2001) redogörelse för nivå fyra i delaktighetsmodellen, där barnen får vara delaktiga i beslutsprocessen. Vidare, kopplat till modellens tre steg, är förskollärarna både *öppna för* och har *möjlighet* att ge

barn delaktighet i beslutsprocessen. Nivå fem i Shiers delaktighetsmodell handlar om att vuxna delar ansvar och makt med barnen. I studien framkommer det att förskollärare ser en svårighet och rädsla att ge barn makt och kontroll. Det kan tolkas som förskollärarna inte uppnår steg ett, att *öppna upp sig*, för nivå fem, då de beskriver ett kontrollbehov hos dem som vuxna och en oro till att ett kaos uppstår om barn ges för mycket makt.

5.3 Slutsats av analys

En slutsats som kan dras av resultatanalysen är att den finns en relation mellan barndomssociologiskt perspektiv och Shiers delaktighetsmodell. Förskollärare som har en syn på barnet som *being* har förutsättningar att ge barnen aktörskap och ett öppet sinne att ta sig an de olika nivåerna i Shiers delaktighetsmodell.

6. Diskussion

Detta kapitel inleds med en *resultatdiskussion*, där resultatet diskuteras i relation till tidigare forskning och förskolans styrdokument. Vidare diskuteras studiens valda metod under *metoddiskussion*. Avslutningsvis presenteras *studiens slutsats och relevans* för studien, samt förslag på *vidare forskning*.

6.1 Resultatdiskussion

Enligt *Läroplan för förskolan* (Skolverket, 2018) ska förskolans utbildning utgå ifrån barns behov och intressen och utbildningen ska verka för att främja barns delaktighet och inflytande. Vi understryker därför att förskollärare har ett uppdrag att hitta former och strategier som kan öka barns delaktighet och inflytande i förskolan. I studiens resultat synliggör förskollärarna strategier för att öka barns delaktighet och inflytande. Några av dessa går i likhet med de arbetsformer Westlund (2011) lyfter fram i sin studie som förskollärare använder för att främja barns inflytande. Förskollärarna i resultatet beskriver sig skapa mindre grupper för att säkerhetsställa att *barnen får komma till tals*, samt *främja barns interaktioner* genom att uppmana dem att interagera med varandra för att stärka varandra och känna en gemenskap. Förskollärarna i studien lyfter vidare fram vikten av att *utgå ifrån barnens behov och intressen i planeringen* av utbildningen som de menar kan *ge barnen förutsättningar att vilja ta eget ansvar*, vilket även är två andra arbetsformer Westlund presenterar.

En annan strategi för att öka barns delaktighet och inflytande som förskollärarna i resultatet lyfter är användandet av böcker och berättelser för att skapa ett konkret diskussionsunderlag som kan stödja barnen i att utveckla förståelse och uttrycka sig. Mackey och de Vocht-van Alphen (2016), i likhet med studiens resultat, lyfter också böcker och berättelser som ett verktyg för pedagoger att tillsammans med barn diskutera sociala frågor. De påvisar att verktyget skapar förutsättningar för att lyfta sina

tankar och utveckla förståelse för frågor, samtidigt som det blir ett underlag för återkoppling.

Förskollärarna i studiens resultat har en vilja att skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande genom demokratiska principer i förskolan, något som fler studier synliggör (Dolk, 2013; Ribaeus, 2014). Förskollärarna visar dock en oro kring att släppa sin kontroll och dela sin makt med barnen. De menar att för stor andel makt hos barngruppen kan skapa ett kaos. Likaså ser Dolk (2013) rädsior hos förskollärare att barn tar över och ställer orimliga krav, något som kan leda till oordning och kaos. Den bakomliggande farhågan kan leda till att förskollärare tar tillbaka en del av makten, vilket kan utmynna i en *skendemokrati* inom förskollärarnas ramar. Förskollärarna i vår studie menar att barn ska ha delaktighet och inflytande inom rimliga ramar och strukturer, något som kan tolkas en vara en *skendemokrati*, där barnen får styra på förskollärarnas villkor.

Turnšeks (2016) lyfter i sin studie fram att förskollärare problematiserar barns delaktighet och inflytande, då de visar en oro för att barn inte är mogna nog att ta stort ansvar. Samtidigt visar förskollärarna att de ändå vill stärka barns delaktighet och inflytande, då de ser barn som aktiva samhällsmedborgare med rätt att uttrycka sina åsikter. I studiens resultat framkom samma positiva bild hos förskollärarna, där de ser barns delaktighet och inflytande i förskolan som en viktig del för barnets rätt till demokratisk påverkan i sin aktuella situation. Förskollärarna lyfter också fram att genom att öka barns delaktighet och inflytande i förskolan, skapas förutsättningar för att barnen utvecklar intresse för och förmåga att bli demokratiska samhällsmedborgare som kan uttrycka sin åsikt i framtiden. Skollagen (SFS 2020:800, 4 kap. 9§) betonar att barn ska ges delaktighet och inflytande i förskolan, men att ska utgå ifrån barnets ålder och mognad. Vi vill belysa att barns delaktighet och inflytande, precis som all undervisning i förskolan, ska utgå ifrån barnens individuella förutsättningar, i likhet med de medverkande i vår studie beskrivit. Samtidigt kan vi utifrån studiens resultat tolka förskollärares svårigheter i att bedöma hur mycket inflytande barnen kan och ska ges efter ålder, mognad och förmåga.

I studiens resultat beskriver förskollärare att barnens delaktighet och inflytande står i relation till förskollärares förmåga att tolka barns uttryck. De ser en risk i att feltolka det barnen ger uttryck för och istället implementera ett falskt inflytande. Sandberg och Eriksson (2010) lyfter fram att förskollärares ambition att ge barn delaktighet och inflytande är en betydande faktor i att kunna skapa förutsättningar för barnen att påverka sin omgivning. Vi förstår detta som att de förskollärarna i vår studie, som har en vilja att tolka barnens uttryck, har goda förutsättningar att möjliggöra att barns ges delaktighet och inflytande i förskolan. Vi anser att det är bättre att försöka tolka barnen och skapa inflytande, än att avstå helt på grund av rädslan att feltolka barnens uttryck.

Flera studier visar på att förskollärare ser barnens egen förmåga till att uttrycka sig och ta plats som en faktor i hur mycket delaktighet och inflytande de ges (Sandberg & Eriksson, 2010; Westlund, 2011). Likaså synliggör vår studies resultat att förskollärare ser barnens individuella förmågor som betydande för att de själva tar initiativ till delaktighet och inflytande. En del barn har en vilja och förmåga att göra sin röst hörd, medan andra barn tar mindre plats. Förskollärarna ser en utmaning i att skapa ett jämt talutrymme mellan barnen, samt barnens förståelse i att respektera varandras åsikter och rätt att uttrycka sig. Samtidigt menar Quennerstedt (2016) att barns initiativ till att ta plats och uttrycka sig är ett sätt för dem att skapa sitt eget inflytande. Vi förstår barnens olika förmågor att uttrycka sig ger förskollärare utmaningar i att skapa jämlika förutsättningar. Vi tror att det kan resultera i att förskolläraren är tvungen att väga ett barns inflytande mot ett annat. Kan det istället leda till att barn som har viljan och förmågan att ta initiativ blir påverkad negativt och tappar intresse för att ta delaktighet och inflytande?

Tidigare studier visar att barn försöker ta vara på det möjligheter till inflytande som förskollärarna ger dem, men de kan även själva ta eget inflytande genom att motsätta sig förskolläraren och utmana regler i planerade aktiviteter (Ribaeus, 2014; Sairanen m.fl., 2022). Det kan tolkas i likhet med det förskollärarna i vår studie beskriver där de menar att barns inflytande i undervisningen gör dem mer benägna att följa förskolläraren. De pekar ut att om barns intressen beaktas och de får vara delaktiga i utformandet av undervisningen, blir de engagerade och följsamma i den planerade undervisningen. Vi menar att om barn ges inflytande i undervisningen, upplever de inget behov att ta eget initiativ till inflytande och motsätta sig pedagogerna. I en annan studie presenterar Houen m.fl. (2016) en strategi för att lyfta barns aktörskap och samtidigt uppmuntra barnen att delta i undervisningen. Genom att formulera "jag undrar..."-frågor får barnen möjlighet att uttrycka sin åsikt och känna handlingsfrihet. Det går att dra paralleller från Houens m.fl. (2016) studie till vår studies resultat, där förskollärare beskrivit sig ställa öppna frågor till barnen för att komma fram till lösningar och vara delaktiga i utformandet av förskolans utbildning. Barnen fick möjlighet att uttrycka sina tankar och idéer, och ges direkt inflytande på miljöns utformning. Vi tolkar detta som att barnen gavs handlingsfrihet och aktörskap när de fick vara delaktiga i beslutsprocessen.

Sairanen m.fl. (2022) framhäver *hur* förskollärare ger respons på barns initiativ är av betydelse för huruvida barn ges inflytande eller inte. När förskollärare accepterar barns initiativ, direkt eller efter förhandling med den vuxne, ges de aktörskap. Däremot hindras barns aktörskap vid direkt avslag utan att barnen får möjlighet att förhandla. Accepterandet av barns initiativ kan jämföras med det *direkta inflytandet* som förskollärarna i vår studie nämner. Vi menar att genom att barnens önskan får gehör, får de ett synligt inflytande och aktörskap. Vidare belyser förskollärarna i resultatet de vuxnas makt och förhållandet mellan att styra och ge frihet. De uppger ett dilemma

mellan hur mycket frihet barnen ska ges och hur förskolläraren ska styra barnen mot läroplanens mål. Likaså redogör Westlund (2011) för att förskollärarna upplever samma krav att förhålla sig till styrdokument och samtidigt ge barn frihet. Rantala (2016) menar att det går att urskilja två former av vägledning i förskolan. *Direkt vägledning*, som tillsägelser, och *indirekt vägledning*, innefattande beröm, avledning eller frågor, har båda som syfte att styra barnen mot förskolans styrdokument eller pedagogers egen värdegrund. Det finns alltså ett generellt mönster hos förskollärare att forma barnen, men olika metoder för styrning. Vi kan tolka och se en likhet mellan Rantalas (2016) studie och vår studies resultat, där barnen styrs, vägleds, mot förskolans läroplansmål när förskollärarna beskriver att de ger barnen utrymme att bestämma inom förskolans ramar och struktur. Precis som förskollärarna i vår studie lyfter, framhåller Skolverket (2018) att förskolans utbildning ska utgå ifrån förskolans mål och riktlinjer och förskolläraren behöver därför rikta barnens fokus och handlingar.

6.2 Metoddiskussion

Denna studie utgick ifrån en kvalitativ forskningsmetod, då studien syftade till att synliggöra förskollärares beskrivningar av barns delaktighet och inflytande samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning. Urvalet av medverkande i studien riktade sig mot 10 verksamma förskollärare i förskolan. För att kunna få en ännu bredare förståelse av förskollärares beskrivningar, hade studien kunnat involvera fler förskollärare. På grund av kursens omfattning och instruktioner, valde vi att begränsa oss för att hinna intervjua och sammanställa all data under kursens tidsomfattning. Vi valde att utgå ifrån semistrukturerade intervjuer. Genom semistrukturerade intervjuer kan forskaren rikta intervjun mot ett fokusområde, samtidigt som frågorna är öppna och ger respondenten möjlighet att redogöra för sitt perspektiv (Bryman, 2018). För att spara tid valde vi att utföra intervjuer enskilt på var sitt håll. En nackdel med att genomföra intervjuerna på var sitt håll var att vi ställde olika mängd samt olika typer av följdfrågor, vilket kan ha påverkat resultatet. Bryman (2018) lyfter att forskares uppfattning kan ha stor inverkan på resultatet i kvalitativ forskning, då forskaren styr vilka frågor som formuleras.

Eftersom intervjuerna utfördes individuellt, spelades intervjuerna in via ljudupptagning och transkriberades. En fördel var att vi kunde fokusera på intervjun och inte behöva lägga fokus på att skriva under samtalet, samtidigt som vi kunde dela med oss av insamlade data till varandra och sammanställa den tillsammans. Studiens resultat analyserades tematiskt. Bryman (2018) redogör för den tematiska analysen där forskaren tolkar in olika teman genom att synliggöra mönster, likheter och skillnader. När vi tog ut teman ur resultatet, tolkade vi samtidigt det förskollärarna beskrev. En risk med det är att våra uppfattningar kan ha påverkat vilket innehåll som tagits ut och synliggjorts, något som kan ha inverkan på studiens slutsats.

6.3 Studiens slutsats och relevans

Studiens slutsats är att förskollärare i förskolan är medvetna om förskolans uppdrag och vad styrdokumentet säger om barns delaktighet och inflytande. Förskollärarna visar en vilja att skapa förutsättningar för och öka barns delaktighet och inflytande i förskolan. De har en strävan att se barns kompetens och deras rättigheter att bli hörda och sedda. Förskollärarna beskriver sig ha strategier för att öka barns delaktighet och inflytande, men ser också stora hinder och utmaningar i att tillämpa dessa på grund av förskollärares makt och kontroll, samt förskolans organisation, som struktur, rutin och tid. Studien visar på ämnets komplexitet och att varje individuell förskollärare kan påverka barnens förutsättningar till delaktighet och inflytande.

Studien har bidragit till en *bredare* kunskap och *fördjupad* förståelse kring förskollärares roll och förskolans komplexa uppdrag att ge barn delaktighet och inflytande. Förskolans styrdokument (Skolverket, 2018; Skollagen SFS 2020:800 kap 4; UNICEF Sverige, 2018) konstaterar att barn har rätt till delaktighet och inflytande, och därför blir denna studie av relevans. Studien synliggör att det fortfarande finns en osäkerhet *hur* förskolläraren kan öka barns delaktighet och inflytande i samspel med övriga mål och riktlinjer i förskolans styrdokument. Vi menar att det behövs tydligare och mer konkreta riktlinjer och stöd kring *hur* förskollärare kan skapa förutsättningar barns delaktighet och inflytande i förskolan. Vi anser att barn som ges möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan, stärks deras förutsättningar ytterligare för att utveckla intresse, förståelse och förmåga att bli demokratiska medborgare i samhället, idag och i framtiden.

6.4 Förslag till fortsatt forskning

Studiens resultat baseras på förskollärares beskrivningar av strategier för att öka barns delaktighet och inflytande. För att få en större förståelse för strategiernas effektivitet kan vidare forskning observera strategierna i förskolans praktik och även undersöka om förskollärares beskrivningar stämmer överens med deras praktiska arbete i förskolans utbildning.

Referenslitteratur

Agnafors, M. & Levinsson, M. (2019). *Att tänka uppsats: det vetenskapliga arbetets grundstruktur*. Gleerups.

Arnér, E. (2009). *Barns inflytande i förskolan – en fråga om demokrati*. Studentlitteratur.

Askland, G. & Sataøen, S. O. (2014). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Liber.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber.

Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. (Fjärde upplagan). Studentlitteratur.

Dolk, K. (2013). *Bångstyriga barn: Makt, normer och delaktighet i förskolan*. [Doktorsavhandling, Stockholms universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik].

Engdahl, I. & Ärlemalm-Hagsér, E. (red.) (2020). *Att bli förskollärare, 2.*, uppl. Liber.

Eriksson, A. (2014). Barns delaktighet i förskolan. I A. Sandberg (Red.), *Med sikte på förskolan – barns i behov av stöd: (s.215–230)*. Studentlitteratur.

Halldén, G. (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Carlssons.

Hildén, E. (2016). *Toddlare i förskolan – med fokus på det yngsta*. Gothia.

Houen, S., Danby, S., Farrell, A. & Thorpe, K. (2016). "I Wonder..." Formulations in Teacher-Child Interactions. *International Journal of Early Childhood*, 48(3), s.259–276. doi: 10.1007/s13158-016-0170-4

James, A. & Prout, A. (red.) (1997). *Constructing and reconstructing childhood: contemporary issues in the sociological study of childhood*. (2., [rev. and updated] ed.) Falmer.

Johannesen, N. & Sandvik, N. (2009). *Små barns delaktighet och inflytande – några perspektiv*. Liber.

Kükürtcü, S.K. & Erkan, N. S. (2022). The Effects of Children's Rights and Democracy Education on Children's Democratic Behaviors. *International Journal of Progressive Education*, 18(1), s.174-193. Doi: 10.29329/ijpe.2022.426.10

Löfdahl Hultman, A. (2020). Att förstå sig på barns gemensamma aktiviteter i förskolan. I I. Engdahl & E. Ärlemalm-Hagsér (Red.), *Att bli förskollärare*: (s.147–150). Liber.

Mackey, G & de Vocht-van Alphen, L. (2016). Teachers Explore How to Support Young Children's Agency for Social Justice. *International Journal of Early Childhood*, 48(3), s.353–367. doi: 0.1007/s13158-016-0175-z

Quennerstedt, A. (2016). Young children's enactments of human rights in early childhood education. *International Journal of Early Years Education*, 24(1), s.5-18. doi: 10.1080/09669760.2015.1096238

Rantala, A. (2016). - *Snälla du! Kan du sätta dig?: Om vägledning i förskolan* (1650–8858; 68) [Doktorsavhandling, Umeå Universitet, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap]. Diva: <http://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:975078/FULLTEXT02.pdf>

Ribaeus, K. (2014) *Demokratiuppdrag i förskolan* (1403–8099; 17) [Doktorsavhandling, Karlstad Universitet, Institutionen för pedagogiska studier]. Diva: <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:697246/FULLTEXT01.pdf>

Sairanen, H., Kumpulainen, K. & Kajamaa, A. (2022). An investigation into children's agency: children's initiatives and practitioners' responses in Finnish early childhood education. *Early Child Development and Care*, 192(1), s.112–123. doi: 10.1080/03004430.2020.1739030

Sandberg, A. & Eriksson, A. (2010). Children's participation in preschool – on the conditions of the adults? Preschool staff's concepts of children's participation in preschool everyday life. *Early Child Development and Care*, 180(5), s.619–631. doi: 10.1080/03004430802181759

SFS 2010:800. *Skollag*. Utbildningsdepartementet. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800#K8

Sheridan, S., Sandberg, A. & Williams, P. (2015). *Förskollärarkompetens i förändring*. Studentlitteratur.

Shier, H. (2001) Pathways to participation: openings, opportunities and obligations. *Children & society*, 15(2), s.107–117. doi: 10.1002/chi.617

Sverige. Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*. Skolverket.

Turnšek, N. (2016) Teachers' Implicit Theories on Child Participation in Preschool. *Athens Journal of Education*, 3(1), s.7–18. doi: [10.30958/aje.3-1-1](https://doi.org/10.30958/aje.3-1-1)

UNICEF Sverige. (2018). *Barnkonventionen: FN:s konvention om barnets rättigheter*. <https://unicef.se/rapporter-och-publikationer/barnkonventionen>

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. [https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/ngsed_\(vr.se\)](https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/ngsed_(vr.se))

Westlund, K. (2011). *Pedagogers arbete med förskolebarns inflytande: En demokratididaktisk studie*. (1653–6037; 21) [Licentiatuppsats, Malmö högskola, Lärarutbildningen, Barn-unga-samhälle]. Diva: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1404532/FULLTEXT01.pdf>

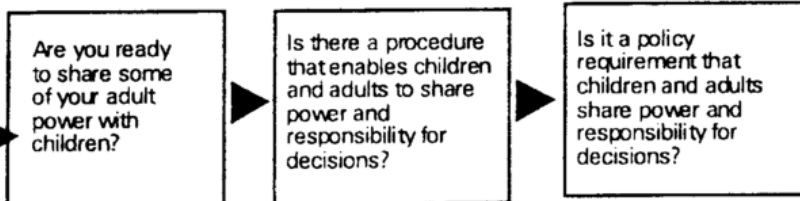
Bilaga 1 - Shiers delaktighetsmodell

Levels of participation

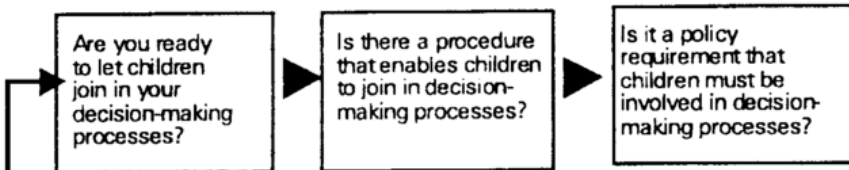
Openings > Opportunities > Obligations

5. Children share power and responsibility for decision-making.

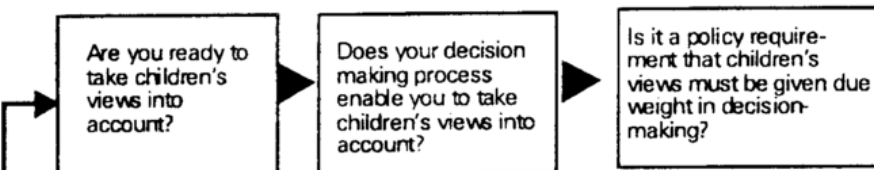

4. Children are involved in decision-making processes.

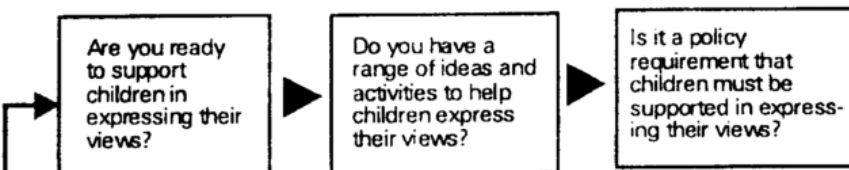

This point is the minimum you must achieve if you endorse the UN Convention on the Rights of the Child

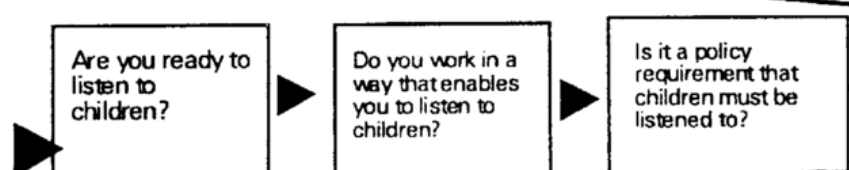
3. Children's views are taken into account.

2. Children are supported in expressing their views.

1. Children are listened to.
START HERE

Hämtad från:

[https://www.researchgate.net/publication/233551300 Pathways to participation Openings opportunities and obligations](https://www.researchgate.net/publication/233551300_Pathways_to_participation_Openings_opportunities_and_obligations) (Shier, 2001, s.111)

Bilaga 2 – Missiv

Delta i vår studie kring barns delaktighet och inflytande i förskolan

Hej!

Vi heter Jasmine Akne och Elin Kempe och studerar på förskolläraryrket på Mälardalens universitet. Vi går termin 7 och läser kursen Självständigt arbete – förskolepedagogiskt område, där vi ska genomföra en studie inom förskolans utbildning. Syftet är att undersöka hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan, samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning.

För att få en fördjupad förståelse för förskollärarens syn på barns delaktighet och inflytande är din medverkan viktig. Vi har förhoppningar om att du som förskollärare vill bidra i vår studie genom att medverka i en intervju. Intervjun kommer pågå i ungefär 30 minuter och samtalen kommer att spelas in för transkribering. Du har själv möjlighet att välja om intervjun ska ske på plats på din förskola eller om den ska ske via Zoom.

Underlaget till studien kommer hämtas in genom enskilda intervjuer, där en av oss medverkar. Vi kommer innan intervjun informera dig som respondent kring Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer, där vi tar hänsyn till samtyckes-, informations-, konfidentialitets- och nyttjandekravet. Ditt deltagande i undersökningen är helt frivilligt. Du har rätten att när som helst under datainsamlingen avbryta ditt deltagande utan närmare motivering och utan några negativa konsekvenser för dig. Undersökningen kommer att presenteras i form av en uppsats vid Mälardalens universitet som i sin slutversion läggs ut på databasen Diva.

Studien kommer att samla in och dokumentera och samla in personuppgifter via röstinspelning. För att säkerställa korrekt lagring och användning av uppgifterna kommer informationen att skyddas så att obehöriga inte kan ta del av dem. Data förvaras på lösenordskyddade datorer. Personuppgifter kommer att koda (pseudonymiseras), vilket innebär att de inte kan kopplas direkt till dig som person. Efter avslutat projekt kommer personuppgifterna att raderas. Enligt GDPR har du rätt att kostnadsfritt ta del av de uppgifter om dig som hanteras i projektet, och vid behov få eventuella fel rättade. Om du vill ta del av uppgifterna ska du kontakta Jasmine Akne eller Elin Kempe, se kontaktuppgifter nedan. Den rättsliga grunden för behandling av personuppgifter är samtycke. Du kan också begära att uppgifter om dig raderas samt att behandlingen av dina personuppgifter begränsas. Om du är missnöjd med hur personuppgifter behandlas har du rätt att lämna in klagomål till Integritetsskyddsmyndigheten. Personuppgiftsansvarig är Mälardalens universitet, kontaktperson Anne Lillvist, kursansvarig för kursen PEA098.

Vid frågor kontakta oss studenter eller handledare via telefon eller mejl.

Jasmine Akne

Tel: [REDACTED]

E-post: [REDACTED]

Elin Kempe:

Tel: [REDACTED]

E-post: [REDACTED]

Marie Kvarnryd, handledare i arbetet:

E-post: [REDACTED]

Vi hoppas att du vill delta i vår studie och bidra med ny kunskap och förståelse för oss som kommande förskollärare.

Med vänliga hälsningar

Jasmine Akne & Elin Kempe

2023-04-05

Förskolläraryrket, Mälardalens Universitet, Västerås.

Bilaga 3 – Intervjuguide

Intervjuunderlag

Syfte och frågeställning

Syftet är att undersöka hur förskollärare beskriver barns delaktighet och inflytande på förskolan samt hur de anser sig kunna skapa förutsättningar för barns delaktighet och inflytande i förskolans utbildning. I denna studie ställs följande frågeställning:

- Hur beskriver förskollärare barns delaktighet och inflytande på förskolan?
- Vilka strategier beskriver förskollärare sig använda för att öka barns delaktighet och inflytande?

Intervjufrågor

Följande frågor kommer ställas under intervjun med eventuella följdfrågor.

- Beskriv hur barns delaktighet och inflytande kan vara på förskolan?
- Vilka strategier använder du för att öka barns delaktighet och inflytande?
- Vad ser du för fördelar med att ge barn delaktighet och inflytande?
- Vad ser du för nackdelar med att ge barn delaktighet och inflytande?
- Vilka utmaningar ser du i att stärka barns delaktighet och inflytande?